

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJA

SPRENDIMAS

2023 m. gruodžio 1 d. Nr. 21RE-865 (AG-760/04-2023)
Vilnius

Lietuvos administracinių ginčų komisija (toliau – Komisija), susidedanti iš Komisijos narių Remigijaus Kalašnyko, Ingos Lipnickienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja) ir Mindaugo Siaurio,

Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjų G. G. ir V. G. skundą dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos sprendimo panaikinimo ir įpareigojimo atlikti veiksmus.

Komisija

n u s t a t ė :

Pareiškėjai G. G. ir V. G. (toliau – ir pareiškėjai) skunde Komisijos prašo panaikinti Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau – ir atsakovė, Tarnyba) 2023 m. rugsėjo 22 d. sprendimą Nr. ISS-1525-(5.59 E.) „Dėl skundo nagrinėjimo“ (toliau – Sprendimas) ir įpareigoti Tarnybą iš naujo išnagrinėti pareiškėjų 2023 m. birželio 29 d. prašymą ir 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą.

Nurodė, kad pareiškėjai yra savininkai 4172/4297 dalių žemės sklypo (unikalus numeris (duomenys neskelbtini)), esančio adresu (duomenys neskelbtini) (toliau – Žemės sklypas). Žemės sklypas ribojasi su (duomenys neskelbtini) ežeru. Valstybės įmonės (toliau – VĮ) Registrų centro Nekilnojamojo turto registro (toliau – NTR) duomenų bazės išrašo 6 punkte matyti, kad Žemės sklypui įregistruoti servitutai: Kelio servitutas (tarnaujantis) (6.2 papunktis); Kelio servitutas – teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis), užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio 50 m pločio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S2, 0,06 ha plotas (toliau – servitutas S2); kelio servitutas – teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis), užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio 10 m pločio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S1, 0,402 ha plotas (toliau – servitutas S1). Minėti servitutai nustatyti Utenos apskrities viršininko 2007 m. vasario 23 d. įsakymu Nr. 14-248 „Dėl Utenos apskrities viršininko 2002-10-10 įsakymo Nr. 10-06-632 „Dėl žemės sklypo duomenų patvirtinimo Molėtų rajone“ pakeitimo“ (toliau – Įsakymas). Atkreipė dėmesį, kad Įsakyme plotai 0,06 ha ir 0,402 ha įvardinti kaip skirtingo pločio apsaugos juostų dalių plotai, o NTR išrašė šie 0,06 ha ir 0,402 ha vadinami jau servitutų plotais. Pareiškėjų nuomone, 0,06 ha ir 0,402 ha plotai įvardinti kaip skirtingo pločio apsaugos juostų dalių plotai, o servitutų plotai turi būti servitutinių takų plotai, kurie Įsakyme ir kituose jiems žinomuose dokumentuose neįvardinti.

Sprendime Tarnyba padarė išvadą, kad servitutai S1 ir S2 nustatyti siekiant įgyvendinti visuomenės poreikius, t. y. naudotis (duomenys neskelbtini) ežeru ir užtikrinti galimybę vaikščioti šio ežero pakrante.

Nurodė, kad pareiškėjų pateiktas 2003 m. sausio 31 d. Žemės sklypo planas (toliau – Žemės sklypo planas Nr. 1) yra oficialus Žemės sklypo planas, registruotas NTR. Žemės sklypo planas Nr. 1 parengtas anksčiau, nei Įsakymu nustatyti servitutai S1 ir S2. Pareiškėjų nuomone, natūralu, kad minėtame plane jokie servitutai nepaminėti, tik pažymėti indeksu „S“ ir Žemės sklypo plano Nr. 1 lentelėje „Servitutai“ pažymėta – teisė naudotis kitiems asmenims (duomenys neskelbtini) ež.

pakrantės 10 m pločio juosta. Minėtas įrašas padarytas Utenos apskrities viršininko 2002 m. spalio 10 d. įsakymo Nr. 10-06-632 (toliau – 2002 m. spalio 10 d. Įsakymas) pagrindu.

Pareiškėjų teigimu, 2006 m. rugsėjo 20 d. Žemės sklypo planas (toliau – Žemės sklypo planas Nr. 2), yra pirminis dokumentas, kurio pagrindu buvo parengtas Įsakymas. Žemės sklypo plano Nr. 2 grafinė dalis padaryta masteliu M1:10000 ir jokios informacijos apie servitutus nėra, tik ranka vienoje vietoje parašyta „S1“ ir „S2“. Žemės sklypo plano Nr. 2 lentelėje „Servitutai“ pažymėta: „teisė prieiti prie vandens telkinio 10 m pločio juosta, plotas 0,4020 ha“; „teisė prieiti prie vandens telkinio 50 m pločio juosta, plotas 0,0600 ha“. Pareiškėjų teigimu, Žemės sklypo plane Nr. 2 neišaiškinta, kaip ir kokiais takais ar keliais prieiti prie juostų, kurioje vietoje yra minėti takai. Pareiškėjai, išanalizavę Žemės sklypo planą Nr. 1 ir Žemės sklypo planą Nr. 2, padarė išvadą, kad servitutai S1 ir S2 neegzistuoja.

Pareiškėjų nuomone, servitutai S1 ir S2 prieštarauja teisės aktams. Pasak pareiškėjų, Tarnyba, teigianti, kad servitutai S1 ir S2 egzistuoja, savavališkai be jokio pagrindo įtraukia į lankytojų ratą dviratininkus ir vedamus už pasaito galvijus. Tarnyba viršijo savo įgaliojimus, todėl grubiai pažeidė normatyvinių aktų hierarchiją. Pažymėjo, kad Žemės sklype ilgalaikio nuomininko uždarnosios akcinės bendrovės (toliau – UAB) BEMA įrengta ir sėkmingai eksploatuojama poilsio bazė bei kempingas, kurioje lankytojai su gyvūnais nepriimami. Taip pat pažymėjo, kad nuomininkas nori vykdyti įstatymo normą, servituto norma jam netinka.

Pareiškėjų teigimu, servitutai S1 ir S2 galioja ir dieną, ir naktį. Pagal Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (toliau – Saugomų teritorijų įstatymas) 20 straipsnio 10 punktą, ribojamas apsisototi vandens telkinio pakrantės apsaugos juostos laikas, t. y. nurodoma, kad jeigu pasirinktoje apsisototi vandens telkinio pakrantės apsaugos juostos dalyje yra nurodyta informacija (pastatytas Vyriausybės įgalios institucijos rekomenduojamos formos informacinis ženklas) apie tai, kad žemės sklypas yra privati nuosavybė, savarankiškai pakrantės apsaugos juostoje apsisotiosiantys asmenys be žemės savininko sutikimo gali apsisototi tik šviesiu paros metu (ne anksčiau kaip pusantros valandos iki saulės patekėjimo ir ne vėliau kaip pusantros valandos saulei nusileidus) šio straipsnio 8 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytoje pakrantės apsaugos juostos dalyje. Pareiškėjų Žemės sklype įvažiavimo vietoje yra skelbimas, kuriame nurodyta „Privati uždara zona“, todėl apribojimas apsisototi tik šviesiu paros metu taikomas Žemės sklypui. Nustatius servitutus S1 ir S2, pareiškėjų nuomone, Tarnyba ignoruoja Saugomų teritorijų įstatymo nuostatas.

Pareiškėjai kreipėsi su 2023 m. birželio 29 d. prašymu į Tarnybos Molėtų skyrių, prašydami panaikinti servitutą S1 ir servitutą S2. Tarnybos Molėtų skyrius 2023 m. liepos 27 d. raštu Nr. 40SD-2635-(14.40.137E.) (toliau – 2023 m. liepos 27 d. raštas) pareiškėjų prašymą atmetė. Pareiškėjai Tarnybai pateikė 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą, prašydami Tarnybos Molėtų skyriaus 2023 m. rugpjūčio 27 d. raštą panaikinti ir panaikinti servitutus S1 ir S2. Pagrindiniai teikto skundo argumentai, kad nėra patvirtinto Pakrančių teritorijų žemėlapiu, todėl ir formaliai neegzistuoja viešpataujantis daiktas, bei servitutų ir konfigūracijos plotai nenustatyti. Tarnyba skundžiamu spendimu pareiškėjų 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą atmetė. Pareiškėjų teigimu, nuo 2023 m. sausio 1 d. įsigaliojo Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. D1-293, redakcija. (duomenys neskelbtini) ežerui, kurio plotas 378,2 ha, taikoma minėto aprašo 9.2 papunkčio nuostata, pagal kurią paviršinio vandens telkinio pakrantės apsaugos juostos išorinė riba nuo paviršinio vandens telkinio ribos turi būti nutolusi atstumu 30 m. Taigi, pareiškėjų teigimu, servituto S1 ir servituto S2 nurodytų juostų plotis 10 ar 50 metrų yra neteisėtas. Pareiškėjai akcentavo, kad servitutai S1 ir S2 neturi prasmės, jų egzistavimas neprotingas ir nereikalingas (b. l. 1–4).

Atsakovė Tarnyba prašė pareiškėjų skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime paaiškino, kad tai, jog nėra parengta ir įregistruota NTR (duomenys neskelbtini) ežero pakrantės apsaugos juostos ir pakrantės apsaugos zonos teritorija, nereiškia, kad išnyko specialiosios žemės naudojimo sąlygos (iš NTR jos neišnyko). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. lapkričio 30 d. nutarimo Nr. 1190 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimo Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro

nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Nutarimas Nr. 1190) 3.4 papunkčiu, žyma apie žemės sklypui taikytinas teritorijas, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, kurios neįregistruotos NTR, gali būti panaikinta suinteresuoto asmens prašymu, kartu su prašymu NTR tvarkytojui pateikus asmens, suinteresuoto ūkinės ir (ar) kitokios veiklos, dėl kurios nustatytos teritorijos, kuriose taikomos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, vykdymu, dokumentus, patvirtinančius, kad minėtos teritorijos žemės sklypui netaikomos.

Tarnybos teigimu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo (toliau – SŽNSĮ) 7 straipsnio 3 dalies 7 punktu, teritorijos, kuriose taikomos SŽNSĮ 99 ir 100 straipsniuose nurodytos specialiosios žemės naudojimo sąlygos, nustatomos tenkinant viešąjį interesą. Už SŽNSĮ 8 straipsnyje nurodyto pranešimo Nekilnojamojo turto kadastro ir NTR tvarkytojui pateikimą ir SŽNSĮ pakeitimo 11 straipsnyje nurodytų informavimo procedūrų atlikimą atsakinga Aplinkos apsaugos agentūra. Vadovaudamasi SŽNSĮ 12 straipsnio 3 dalimi ir Nutarimo Nr. 1190 3.4 papunkčiu, Tarnyba pažymėjo, kad tuo atveju, jei Aplinkos apsaugos agentūros patvirtinto Pakrančių teritorijų žemėlapiu duomenimis Žemės sklype nebus nustatytos teritorijos, minėto žemėlapiu pagrindu (ar kitu Aplinkos apsaugos agentūros išduotu dokumentu) žymos apie kadastriniais matavimais nustatytas specialiąsias žemės naudojimo sąlygas galės būti patikslintos arba panaikintos Žemės sklypo savininko prašymu, pateiktu NTR tvarkytojui Nekilnojamojo turto registro nuostatų, patvirtintų 2014 m. balandžio 23 d. nutarimu Nr. 379 „Dėl Nekilnojamojo turto registro nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai) nustatyta tvarka. Pažymėjo, kad Aplinkos apsaugos agentūrai patvirtinus (duomenys neskelbtini) ežero pakrantės apsaugos juostos teritoriją ir pakrantės apsaugos zonos teritoriją, dubliuosios specialiųjų žemės naudojimui reikalavimai su servitutu reikalavimais. Tada būtų galimybė spręsti klausimą dėl servitutų panaikinimo išnykus būtinumui.

Remiantis Žemės sklypo archyvinėje byloje esančiais dokumentais (Įsakymu) ir NTR duomenų bazės išrašo 6.2 ir 6.3 papunkčiais, servitutas S1 ir servitutas S2 Žemės sklype įregistruoti administraciniu aktu – Įsakymu. Kaip matyti iš NTR, Žemės sklypui įregistruotas servitutas S1 (0,4020 ha ploto kelio servitutas – teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis), servitutas S2 (0,0600 ha ploto kelio servitutas – teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis) ir 0,2400 ha ploto kelio servitutas (tarnaujantis), kurio NTR išrašė aprašymas: leisti kitiems asmenims eiti, važiuoti arba ginti gyvulius 4 m pločio esamu keliu, plane pažymėtu indeksu S3. Skyriuje saugomoje Žemės sklypo dokumentų byloje komplektuojamame Žemės sklypo Plane Nr. 1 vakarinėje Žemės sklypo dalyje greta (duomenys neskelbtini) ežero pažymėtas servitutas – teisė naudotis kitiems asmenims (duomenys neskelbtini) ežero pakrantės 10 m pločio juosta (servituto plotas nenurodytas), Žemės sklypo plane Nr. 2, esančioje lentelėje „Servitutai“ nurodyta, kad Žemės sklypui taikomi servitutai S1 ir S2, bei 0,2400 ha ploto kelio servitutas – teisė važiuoti transporto priemonėms. Įvertinus Žemės sklypo plane Nr. 1 ir Žemės sklypo plane Nr. 2 nurodytą informaciją ir atsižvelgiant į tai, kad Žemės sklypas ribojasi su (duomenys neskelbtini) ežeru, Tarnyba padarė išvadą, kad servitutai S1 ir S2 nustatyti siekiant įgyvendinti visuomenės poreikius.

Tarnybos teigimu, servitutų pasibaigimo pagrindus reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.130 straipsnio 1 dalis, todėl Tarnyba nesutinka su pareiškėjų argumentu, kad esant Lietuvos Respublikos žemės įstatymo (toliau – Žemės įstatymas) 21 straipsnio 10 punkto nuostatai išnyksta servitutų S1 ir S2 būtinumas. Tarnyba taip pat paaikškino, kad specialiosios žemės naudojimo sąlygos ir žemės servitutai pagal savo turinį ir paskirtį yra skirtingi ir negali būti tapatinami: pirmuoju atveju žemės savininkui nustatomi atitinkami ribojimai naudoti žemės sklypą pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, o servitutu nustatoma teisė naudoti svetimą žemės sklypo dalį kitam asmeniui (viešpataujancio daikto savininkui).

Tarnybos nuomone, atsižvelgiant į tai, kad Žemės sklypui nustatyti servitutai S1 ir S2 pagal jų turinį suteikia teisę naudotis pėsčiųjų taku, tai minėtų servitutų būtinumas nėra išnykęs, todėl nėra teisinio pagrindo juos panaikinti. Įvertinus Žemės sklypo archyvinėje byloje esančius dokumentus ir NTR duomenų bazės išrašą su istorija, matyti, kad Žemės sklypui nustatytų ir NTR registruotų servitutų S1 ir S2 bendras plotas yra 0,4620 ha, o teritorija, kurioje taikoma paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juosta – 0,4112 ha ploto. Žemės sklypo plane Nr. 1 esančioje lentelėje „Duomenys apie žemės naudojimo apribojimus“ nurodyta, kad „vandens telkinių pakrantės apsaugos

juostos“ plotas 0,0120 ha. Atsižvelgiant į tai, kad žemės savininkai ir kiti naudotojai privalo leisti kitiems asmenims prieiti prie paviršinio vandens telkinių nustatytais pakrantės apsaugos juostomis, padarė išvadą, kad servituto (tarnaujantis daiktas), suteikiančio teisę naudotis pėsčiųjų taku užtikrinant gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio paviršinių vandens telkinių juostomis, plotas turėtų būti teritorijos, kurioje taikoma paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juosta, ploto. Teisės aktai nenumato nustatyto servituto (vietos, parametrų, turinio ir kt.) pakeitimo procedūros, o reglamentuoja tik esamo servituto panaikinimo bei naujo servituto nustatymo galimybes. Pažymėjo, kad, rengiant Žemės sklypo formavimo ir pertvarkymo projektą, gali būti sprendžiamas klausimas dėl naujo servituto suprojektavimo ir (arba) esamo servituto panaikinimo, o aiškinamajame rašte turėtų būti pateiktas pagrindimas, kodėl yra siūlomas nustatyti naujas servitutas ir (arba) panaikinti esamas servitutas – pateikiamos nuorodos į teisės aktų nuostatas, patvirtinančias, kad (duomenys neskelbtini) ežeras gali būti tinkamai naudojamas ir nesant nustatyto servituto.

Tarnybos nuomone, pareiškėjai nenurodo nei vieno CK nurodyto servituto pabaigos pagrindo, todėl skundžiamas sprendimas yra teisėtas ir nėra pagrindo jo naikinti (b. l. 57–63).

Skundas atmestinas

Byloje kilęs ginčas dėl Sprendimo, kuriuo Tarnyba išnagrino pareiškėjų 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą, teisėtumo.

Remiantis byloje esančia medžiaga, nustatyta, kad pareiškėjams nuosavybės teise priklauso 4172/4297 Žemės sklypo, o E. N. 2000/68752 Žemės sklypo. Nustatyta naudojimosi nekilnojamuoju daiktu tvarka. Sudaryta Žemės sklypo nuomos sutartis iki 2098 m., nuomoja UAB BEMA, bei sudaryta 4172/4297 Žemės sklypo subnuomos sutartis. NTR įregistruotas Kelio servitutas (tarnaujantis daiktas): leisti kitiems asmenims eiti, važiuoti arba ginti gyvulius 4 m pločio esamu keliu, plane pažymėtu indeksu S3, plotas 0,24 ha; Kelio servitutas – teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis daiktas): užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie vandens telkinio 50 m pločio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S2, plotas 0,06 ha; Kelio servitutas – teisė naudotis pėsčiųjų taku (tarnaujantis daiktas): užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie vandens telkinio 10 m pločio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S1, plotas 0,402 ha. Minėtų servitutų įregistravimo pagrindas – Įsakymas (b. l. 5–13).

Įsakymu pakeistas 2002 m. spalio 10 d. Įsakymas, kurio pakeistas 1.3 papunktis: vietoje „žemės sklype nustatyti servitutą: užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S, kurios plotis – 10 m.“ įrašyta: „žemės sklype nustatyti servitutus: 1. užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S1, kurios plotis 10 m ir plotas 0,4020 ha; 2. užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S2, kurios plotis 50 m ir plotas 0,0600 ha; 3. leisti kitiems asmenims eiti, važiuoti arba ginti gyvulius 4 m pločio esamu keliu, plane pažymėtu indeksu S3, kurio plotas 0,2400 ha“ (b. l. 14).

Pareiškėjai Tarnybos Molėtų skyriui pateikė 2023 m. birželio 29 d. prašymą, prašydami panaikinti administraciniu aktu nustatytus servitutus S2 ir S1 (b. l. 32–35).

Tarnybos Molėtų skyrius 2023 m. liepos 27 d. raštu informavo pareiškėjus, kad nustatyti servitutai Žemės sklype, t. y. servitutas – užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio 10 m pločio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S1, plotas 0,40 ha ir servitutas – užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio 50 m pločio apsaugos juosta, plane pažymėta indeksu S2, plotas 0,06 ha, nustatyti Įsakymu, negali būti panaikinti. Minėti servitutai įregistruoti VĮ Registrų centre NTR duomenų bazėje. Servitutų apsaugos juostų pločiai yra įvardinti VĮ Registrų centre NTR duomenų bazėje. Servitutai nustatyti tam, kad žemės sklypo savininkas leistų kitiems asmenims prieiti ir naudotis (duomenys neskelbtini) ežero pakrante (b. l. 71–73).

Pareiškėjai pateikė Tarnybos direktoriui 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą, kuriuo prašė panaikinti Tarnybos Molėtų skyriaus 2023 m. rugpjūčio 27 d. (*pastaba: laikytina rašymo apsirikimu, turėtų būti 2023 m. liepos 27 d.*) raštą; panaikinti administraciniu aktu Žemės sklypui nustatytus servitutus S2 ir S1 (b. l. 42–43).

Tarnyba, išnagrinėjusi pareiškėjų 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą, Sprendimu informavo, kad atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamoje situacijoje Žemės sklypui nustatyti servitutai S1 ir S2 pagal jų turinį suteikia teisę naudotis pėsčiųjų taku, t. y. būtini užtikrinti galimybę paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juosta prieiti prie paviršinio vandens telkinio – (duomenys neskelbtini) ežero, Tarnybos nuomone, servitutų S1 ir S2 būtinumas nėra išnykęs, todėl nėra teisinio pagrindo juos panaikinti ir vertino, kad Tarnybos Molėtų skyrius 2023 m. liepos 27 d. raštu pagrįstai atsisakė panaikinti servitutus S1 ir S2. Pažymėjo, kad servitutas baigiasi tik CK 4.130 straipsnyje nurodytu teisiniu pagrindu. Rengiant Žemės sklypo formavimo ir pertvarkymo projektą gali būti sprendžiamas klausimas dėl naujo servituto suprojektavimo ir (arba) esamo servituto panaikinimo, o aiškinamajame rašte turėtų būti pateiktas pagrindimas, kodėl yra siūlomas nustatyti naujas servitutas ir (arba) panaikinti esamas servitutas – pateikiamos nuorodos į teisės aktų nuostatas, patvirtinančias, kad (duomenys neskelbtini) ežeras gali būti tinkamai naudojamas ir nesant nustatyto servituto, t. y. panaikinus servitutą ar kodėl siūloma nustatyti naujas servitutas (keičiantis esamo servituto plotui, vietai ar riboms) (b. l. 15–22).

Pareiškėjai su Sprendimu nesutinka, prašo jį panaikinti ir įpareigoti Tarnybą iš naujo išnagrinėti jų 2023 m. birželio 29 d. prašymą ir 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą. Pareiškėjų teigimu, servitutai S1 ir S2 prieštarauja teisės aktams, jų būtinumas yra išnykęs, todėl servitutai turi būti panaikinti.

CK 4.111 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad servitutas – tai teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, suteikiama naudotis tuo svetimu daiktu (tarnaujančiuoju daiktu), arba to daikto savininko teisės naudotis daiktu apribojimas, siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujanciojo daikto), tinkamą naudojimą.

Žemės servitutas – teisė į svetimą žemės sklypą ar jo dalį, suteikiama naudotis tuo svetimu žemės sklypu ar jo dalimi (tarnaujančiuoju daiktu), arba žemės savininko teisės naudotis žemės sklypu apribojimas siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas (viešpataujanciojo daikto), tinkamą naudojimą (Žemės įstatymo 2 straipsnio 14 dalis).

Vadovaujantis Žemės įstatymo 22 straipsnio 1 dalimi, Žemės servitutai nustatomi CK nustatytais pagrindais. Servitutų nustatymo administraciniu aktu atvejai ir tvarka nustatomi šiame straipsnyje. Administraciniu aktu servitutai nustatomi Tarnybos vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimu. To paties straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad administraciniu aktu nustatytas servitutas CK nustatytais pagrindais baigiasi, kai institucija, priėmusi sprendimą nustatyti servitutą, priima sprendimą tokį servitutą panaikinti. Vienas iš servituto pabaigos pagrindų įtvirtintas – išnykus jo būtinumui (CK 4 knyga 4.130 straipsnio 1 dalies 5 punktas). Servituto pabaigą išnykus servituto būtinumui reglamentuoja CK 4.135 straipsnis, kuris nustato: kai aplinkybės pasikeičia taip, kad viešpataujantysis daiktas gali būti tinkamai naudojamas nesinaudojant tarnaujančiuoju daiktu, tarnaujančiojo daikto savininko teisės naudotis tuo daiktu neribojamos, o servitutas baigiasi tarnaujančiojo daikto savininko ir viešpataujanciojo daikto savininko susitarimu (1 punktas); jeigu tarnaujančiojo daikto savininkas ir viešpataujanciojo daikto savininkas nesusitaria, sprendimą dėl servituto pabaigos priima teismas (2 punktas).

Kaip matyti iš byloje esančio Žemės sklypo NTR išrašo, pareiškėjų prašomi panaikinti servitutai S1 ir S2 yra nustatyti administraciniu aktu – Įsakymu, kuris yra galiojantis ir įregistruoti duomenys laikytini oficialiais.

Byloje vertinama, ar Tarnyba tinkamai išnagrinėjo pareiškėjų 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą, taip pat, ar yra faktiniai ir teisiniai pagrindai panaikinti servitutus S1 ir S2.

Kaip matyti iš bylos medžiagos, pareiškėjai kreipėsi į Tarnybos Molėtų skyrių su 2023 m. birželio 29 d. prašymu panaikinti Žemės sklypui administraciniu aktu nustatytus servitutus S2 ir S1. Tarnybos Molėtų skyrius, išnagrinėjęs pareiškėjų 2023 m. birželio 29 d. prašymą, informavo pareiškėjus, kad Žemės sklype Įsakymu nustatyti servitutai negali būti panaikinti, jie yra reikalingi visuomenės poreikiams ir turi būti tinkami asmenims praeiti vandens telkinio pakrante. Tarnyba, išnagrinėjusi pareiškėjų 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą nustatė, kad Žemės sklype esančių servitutų S1 ir S2 būtinumas nėra išnykęs, todėl priėmė Sprendimą, kuriame konstatavo, kad Žemės sklypui nustatyti servitutai S1 ir S2 yra būtini užtikrinti galimybę paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juosta prieiti prie paviršinio vandens telkinio – (duomenys neskelbtini) ežero, todėl servitutų S1 ir S2

būtinumas nėra išnykęs. Tarnyba Sprendime pažymėjo, kad Tarnybos Molėtų skyrius 2023 m. liepos 27 d. raštu pagrįstai atsisakė tenkinti pareiškėjų 2023 m. birželio 29 d. prašymą panaikinti servitutus S1 ir S2. Komisijos vertinimu, atsakovė tinkamai įgyvendino pareiškėjų 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundo nagrinėjimo procedūrą, skundžiamas sprendimas yra tinkamai motyvuotas tiek nustatytomis faktinėmis aplinkybėmis, tiek ir pateiktu teisiniu pagrindimu. Komisija neturi teisinio pagrindo nesutikti su Tarnybos Sprendime pateiktomis išvadomis.

Pareiškėjų teigimu, servitutai S1 ir S2 turi būti panaikinti, nes nėra patvirtintas Pakrančių teritorijų žemėlapis, servitutų konfigūracija ir plotai nenustatyti. Be to, pareiškėjams yra neaišku, kodėl (duomenys neskelbtini) ežero pakrantės apsaugos juostų dalims reikia dviejų atskirų servitutų su atskirais takais, o vienas bendras takas netinka.

Pagal CK 4.130 straipsnio 1 dalį servitutas baigiasi: 1) jo atsisakius; 2) tam pačiam asmeniui tapus ir viešpataujančiojo, ir tarnaujančiojo daikto savininku; 3) žuvus viešpataujančiajam ar tarnaujančiajam daiktui; 4) pablogėjus tarnaujančiojo daikto būklei; 5) išnykus servituto būtinumui; 6) suėjus senaties terminui. Vadovaujantis Žemės įstatymo 22 straipsnio 8 dalimi, administraciniu aktu nustatytas servitutas CK nustatytais pagrindais baigiasi, kai institucija, priėmusi sprendimą nustatyti servitutą, priima sprendimą tokį servitutą panaikinti.

Minėtas teisinis reglamentavimas reiškia, kad sprendama prašymą dėl nustatyto servituto panaikinimo, Tarnyba privalo įsitikinti, ar tokiam prašymui patenkinti yra nors vienas iš CK 4.130 straipsnyje numatytų pagrindų ir tai nustačiusi (arba ne), priimti atitinkamą administracinį sprendimą dėl servituto pasibaigimo arba sprendimą atsisakyti tenkinti tokį prašymą. Pareiškėjai nenurodė nei vieno CK nurodyto servituto pabaigos pagrindo. Pareiškėjai pateikė savo vertinimą dėl, jų manymu, nereikalingo servituto nustatymo.

CK 4.135 straipsnyje nurodyta, kad servitutas, išnykus jo būtinumui, gali būti naikinamas tarnaujančiojo daikto savininko ir viešpataujančiojo daikto savininko susitarimu, o tuo atveju, jeigu tarnaujančiojo daikto savininkas ir viešpataujančiojo daikto savininkas nesusitaria, sprendimą dėl servituto pabaigos priima teismas.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra pasisakęs, kad CK 4.135 straipsnio 2 dalies nuostata reiškia, jog teismas sprendžia ginčą tarp aiškiai apibrėžtų tarnaujančiojo ir viešpataujančiojo daikto savininkų. Kai teisė pravažiuoti keliu suteikta neapibrėžtam naudotojų ratui, t. y. viešpataujančiojo daikto savininkai neindividualizuoti ir negalima to padaryti, taikytinos Žemės įstatymo 23 straipsnio 9 dalies (šiuo metu Žemės įstatymo 22 straipsnio 8 dalies) nuostatos, kad administraciniu aktu nustatytas servitutas CK nustatytais pagrindais baigiasi, kai institucija, priėmusi sprendimą nustatyti servitutą, priima sprendimą tokį servitutą panaikinti. Tarnyba tokioje kaip ši situacijoje, pagal suinteresuotojo tarnaujančiojo daikto savininko pareiškimą, kuriame pastarasis privalo nurodyti konkrečias faktines aplinkybes, kuriomis grindžia reikalavimą panaikinti administraciniu aktu nustatytą servitutą išnykus jo būtinumui, privalo atlikti viešojo administravimo procedūrą, nustatydamą, ar yra faktiniai ir teisiniai pagrindai servitutui panaikinti, ir dėl to priimti sprendimą. Toks sprendimas yra ginčo, nagrinėtino teisme, kur ir spęstina, ar išnyko servituto, nustatyto administraciniu aktu, būtinumas, dalykas (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2019 m. vasario 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-344-415/2019).

Taigi, iš aukščiau nurodyto teisinio reglamentavimo matyti, kad, tuo atveju, kai servitutas buvo nustatytas administraciniu aktu, jis gali būti panaikintas Tarnybos vadovo arba jo įgalioto teritorinio padalinio vadovo sprendimu, tik nustačius CK 4.130 straipsnyje įtvirtintus pagrindus.

Skunde Tarnybai pareiškėjai akcentavo Pakrančių teritorijų žemėlapio nebuvimą bei servitutų konfigūracijos ir ploto nenustatymą. Pareiškėjai vertino, kad Tarnyba nepagrindė, kodėl reikia dubliuoti įstatymo nuostatas ir kodėl buvo nustatyti servitutai.

Žemės įstatymo 21 straipsnio 10 punkte nurodyta, kad žemės savininkai ir kiti naudotojai privalo leisti kitiems asmenims prieiti prie paviršinio vandens telkinių nustatytomis pakrantės apsaugos juostomis, lankyti gamtos ir kultūros paveldo teritorinius kompleksus bei objektus ir bendro naudojimo rekreacinius objektus (teritorijas). Žemės įstatymo 21 straipsnio 10 punkte nurodyta žemės sklypų savininkų ir naudotojų pareiga įgyvendinama ir užtikrinama nustatant servitutus, suteikiančius teisę naudotis pėsčiųjų takais greta vandens telkinių. Nagrinėjamu atveju, tiek Tarnybos Molėtų skyrius 2023

m. liepos 27 d. rašte, tiek Tarnyba Sprendime pažymėjo, kad nustatyti servitutai yra reikalingi visuomenės poreikiams tenkinti ir nustatyti tam, kad kiti asmenys galėtų prieiti ir naudotis (duomenys neskelbtini) ežero pakrante, todėl nesutiktina su pareiškėjų argumentu, jog esant Žemės įstatymo 21 straipsnio 10 punkto nuostatai, išnyksta servitutų S1 ir S2 būtinumas.

Pabrėžtina, kad servitutai nustatyti Įsakymu yra įregistruoti NTR, įrašas galioja nuo 2007 m. kovo 2 d. Administracinis aktas, kuriuo nustatyti minėti servitutai, yra nenuginčytas ir galiojantis, jo pagrindu ir yra įregistruoti NTR duomenys dėl kelio servitutų: servituto S2 – užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio 50 m pločio apsaugos juosta bei servituto S1 – užtikrinti gyventojų teisę prieiti prie paviršinio vandens telkinio 10 m pločio apsaugos juosta. Taigi, servitutai Žemės sklype yra nustatyti administraciniu aktu ir jie suteikia teisę Įsakyme nurodyta apimtimi jais naudotis neapibrėžtam asmenų ratui visuomenės poreikiams tenkinti. Servitutai būtini užtikrinti galimybę paviršinių vandens telkinių pakrantės apsaugos juosta prieiti prie paviršinio vandens telkinio – (duomenys neskelbtini) ežero. Tai tik parodo, kad servitutų būtinumas nėra išnykęs.

Specialiosios žemės naudojimo sąlygos negali būti tapatinamos su servitutu. Teisinis reglamentavimas SŽNSĮ, Žemės įstatyme bei Saugomų teritorijų įstatyme tai pagrindžia. Kaip jau minėta, servitutu nustatoma teisė naudoti svetimą žemės sklypo dalį kitam asmeniui, o specialiosios žemės naudojimo sąlygos įtvirtina ribojimus naudoti žemės sklypą pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį. Skundo argumentai, kurie yra susiję su Aplinkos apsaugos agentūrai priskirta kompetencija, šioje byloje neturi teisinės reikšmės. Atsakovė rėmėsi pareiškėjų kreipimosi metu nustatytomis aplinkybėmis. Todėl pareiškėjų skundo argumentai, kurie susiję su specialiųjų žemės naudojimo sąlygų nustatymu, Pakrančių teritorijų žemėlapiu nepatvirtinimu, nevertinami šioje byloje iš esmės. Kaip atsakovė pareiškėjams paaiškino, tuo atveju, kai bus patvirtintas Pakrančių teritorijų žemėlapis, tai klausimas dėl servitutų panaikinimo galėtų būti sprendžiamas iš naujo. Taip pat ir nuomos teisiniai santykiai nepatenka į keliamo ginčo ribas.

Komisijos vertinimu, pareiškėjų argumentai, kad servitutai S1 ir S2 yra neegzistuojantys, prieštarauja bylos medžiagai bei atsakovės Sprendime išdėstytiems argumentams ir bylai taikytinam teisiniam reglamentavimui, todėl laikytini nepagrįstais. Pareiškėjų skundo turinys apibrėžė atsakovės pagal jai suteiktą kompetenciją nagrinėjimo dalyką. Dėl anksčiau nustatytų aplinkybių, Komisija prieina prie išvados, kad Tarnyba tinkamai išnagrinėjo pareiškėjų 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą, skundžiamame sprendime nurodė tiek nustatytus faktus, tiek ir teisinį pagrindimą, nagrinėjant pareiškėjų 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą, todėl ginčijamas sprendimas atitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 5 dalies 5–6 punktų reikalavimus dėl sprendimo motyvacijos ir nėra teisinio pagrindo jo naikinti.

Netenkinus pareiškėjų reikalavimo dėl skundžiamo sprendimo panaikinimo, nėra pagrindo tenkinti ir pareiškėjų išvestinio reikalavimo įpareigoti atsakovę iš naujo išnagrinėti pareiškėjų 2023 m. birželio 29 d. prašymą ir 2023 m. rugpjūčio 14 d. skundą.

Dėl anksčiau nurodytų aplinkybių pareiškėjų skundas negali būti tenkinamas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjų G. G. ir V. G. skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys turi teisę apskusti Vilniaus apygardos administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Komisijos posėdžio pirmininkė

Inga Lipnickienė

Komisijos nariai

Remigijus Kalašnykas

